di
Bruno Pirani

1141

...Villa COGOMARE ...con 80 annime da communione in circa...

COCOMARO DI CONA

PARROCCHIA ASSUNZIONE DI MARIA VERGINE
www.parrocchiacocomarodicona.com
e-mail: info@parrocchiacocomarodicona.com
vmargutti@parrocchiacocomarodicona.com

(Stòria Dal Mié Paéś)

Questa l' è la stòria ad Cucmarìŋ,
scrita da uŋ Piràŋ detto Piraniŋ,
che va dal 1141 al 2010.

Iniziata molti anni fa, dopo una
Lunga serie di ricerche sono
Riuscito a realizzare il mio sogno!

Questa chi l'è na stòria---quéla po'dal mié Paéś,
agh l'ò fìsa iŋ memòria---scrìta dal dómila e diéś;
par quatràn l'è vanzàda---int al casét a'càntunada,
acsì dòp quarantòt méś---ò fat dal béŋ al mié Paéś.

A gh'ò da n'uciadìna---e coŋ una spulvradìna,
uŋ ritóc a la memòria---par lèźar chi sta stòria.
Dal milzéntquarantùŋ---aŋc sè aŋ'gh'jera nisùŋ,
ma eśistéva uŋ Ciśulìŋ---fat ad malta e piculìŋ.

A partìr da cal mumént---è rivà uŋ póc ad źént,
zirca nóv diéś persón---iŋ sla tèra dla guléna
ognùŋ a fat al sò caśóŋ---e quacià coŋ dla canèla,
dòp ch'is'jéra sistemà---aŋch il famié jà tòlt a cà.

Ma par cla póvra źént---al jéra uŋ brùt mumént
lór j'avéva fat l'unióŋ---auméntànd la produzióŋ,
coŋ laŋgóri,mlùŋ e zùch---e piantànd uŋ póch ad tùt
e par vléril comerciàr---dil baŋcarèl jà duvù fàr.

L'alóra Véscuv Grifóŋ,--l'éva da la Ceśa in dón
a'i'Ulivétàŋ ad S.Źòrź,--al superiór al jéra Źòrź,
tut il fèst i gnéva a pié---a dir Mésa a diéś famié,
e sémpar d'acsì luntàŋ,--jà caminà par ziŋczéntan.

Dar al nóm a stal Paéś---al'jéra aŋc bèla sót'intéś,
iŋ cuśina coŋ i tegàm---che a chi témp jer'ad'ràm,
jà tacà źiràrgh intónd---per capìragh béŋ al fónd,
acsì he nat da'i tigìŋ---al vér nóm ad Cucmarìŋ.

Al Ciśulìŋ mai catastà---e po'esénd aŋc dirucà
i Paruchiàŋ tut avilì,--i la aŋch subit demolì.
Int la stésa puśizióŋ---dòp dlà sò demolizióŋ,
dal milsiezéntvintadù---na Ceśa nóva jà tirà sù;

coŋ al pòst int'àl curtìl---da costruìr al Campanìl.
Dòp zéntan,in'tàl curtìl---è po'fat coŋ dal critèri,
jà costruìr al campanìl---coŋ ad fiaŋc al zimitèri
e pó sénza dvantàr màt---aŋch la Canònica jà fàt.

E dòp dal cambiaménť---as ghè fat dal muviménť,
sia Cucmàr che Aguscèl---lór jà vist qulcòś'ad bèl,
da Còna i gniśév'a pié---a védar chi sta maravié,
e po'par stàr unìt iŋ źòna---i gà mìs Cucmàr ad Còna.

La vrità che a cal témp---agh jéra bèla èśisténť
int'una zèrta puśizióŋ---uŋ gràŋ ènorme palazóŋ
ad propietà ad Marchiś,--ch'jè partì al'impruviś
i Varano da Camerìŋ---jè gnù finìr a Cucmariŋ.

Al palàz igh l'év'a cuór---par ridusar al sò valór,
la Marchéśa tant furbìna---al l'à batźada Càmerina.
A trì quàrt dal milotzénť---èco uŋ'altar cambiaménť,
da Venezia uŋ sgnuróŋ---l'è gnù far uŋ caśarmóŋ.

Uŋ diśégn purasà stràŋ---mai vist n'altar cumpàgn,
is'jéra subit da dafàr---coŋ tanta ròba da stivàr
esénd mèrce da valór---acsì déntar i'ghè gnù lór,
jà fat anch iŋ maniéra,--chi la ciamada Teśoriéra.

L'inìzi dal milenóvzénť---lè sta ŋ'bèl migliuraménť,
iŋ Paéś uŋ gràŋ sgŋuróŋ---l'è gnù a far tanti pusióŋ,
e a quéla che nat prima---al là ciamada Cùcmarina,
ad còstruìr la cuntinuà---far dil pusióŋ iŋ zà éŋ là.

Jà fat na pìcula pusióŋ---S'Antoni i ga mis nom,
coŋ stal nom i l'à batźà---e mis al Sant tacà la cà.
Na cà granda coŋ al fnìl,--póc luntàŋ dal Campanìl
pròpia źó da la diséśa---al nom l'è "Fondo Chiéśa".

In Paéś a gh'è uŋ quèl---tré pusióŋ è stés mudèl,
la volontà la jéra tanta---jà tacà far la Cà Bianca,
cum'è śgónda la Srajòla---però esénd acsì luntàŋ
l'è dvantàda po'na gnòla---tut in mèź a stal pantàŋ.

Cum'è terza la Bruneśa,--é sémpar coŋ cl'impréśa
a zénť mètar dal canàl---jà costruì anc al Bucàl,
al sarà stà anc uŋ destìŋ---jè and'à far int i cunfìŋ,
la Fiaschéta e la Caśalta---l'è una avśìŋ a cl'altra;

acsì la cal bèl sgnùróŋ---ad mèź Paéś l'éra padróŋ.
Da cl'àltra part dal Paéś---la jéra źòna dal Marchéś,
ché,coŋ una tràpulina---per camufàr al palazóŋ
e batźàndal Camèrina,--al ga fàt n'altra pusióŋ,

cuntantà la Marcheśina---coŋ al nom ad Camarina,
e bastà dir che lì da dré---jà costruì al Sant'André.
Lór jà cumincià pensàr---ad quél che i vléva fàr
acsì jà tacà a imbastìr---coŋ una sò idèa ciara,

jà cuntinuà a costruìr---al bóragh dla Clumbàra;
lè ŋ'grùp tant cumplicà---còŋ stàla,fnìl e aŋc dó cà.
La Marchéśa sénza guài---che tant l'amàva i cavài
coŋ na sàgia fantaśìa---la vlèst aŋc la Scuderìa,

ma ìgh l'à fata piculina---da completàr la Camerina
che al sarév al Palazóŋ---coŋ la mura ad recinzióŋ.
--Finì la prima guèra---davanti a la Teśòriéra
agh'jera uŋ stradunzìŋ---da lì a pasàva al trenìŋ,

a vint alóra al marciava---acsì ad córsa i'al ciapàva,
a Magnavaca tuti al màr---dòp quatr'ór duvér turnàr.
Sémpar dòp dla guèra---è gnù stàr iŋ Teśoriéra
sìa fàvar che caradór,--al bruzànt e al muradór

che,coŋ la sò atività---esénd artìsta da valór
tanta źént jà cuntantà---e i s'è sémpar fat unór.
Digl'altri cà jà tirà sù---sia Mignozi che Malalagù,
a duśént mètar al Braìŋ,--una vila iŋ meź ai źardìŋ

che la jéra di Lombardi---é costruìda uŋ po'tardi,
tant par star in alegrìa---agh'jéra aŋch un'osterìa;
póc luntàŋ da l'ùstarié---int'una cà coŋ sèt famié
agh'jéra uŋ muśicista---da viulìŋ l'éra n'artista.

Iŋ ch'al stés perìod lì---aŋch l'idròvar jà costruì,
quésta l'è la sò funzióŋ,--l'acqua la và iŋ canalóŋ
i la pómpa iŋ'tal bacìŋ---pasànd par uŋ ciavghìŋ
iŋ Po vèć la va sbucàr---e piàŋ piàŋ la riv'iŋ mar.

A jéran dal quarantatrì---quànd andava a scòla mì
al putrìa aŋch èsar stràŋ,--ma dòp tarśéntziŋquantàn
i abitànt dal mié Paéś---jéra iŋcóra duśént e diéś.
Sé a ciacaréŋ ad scòla---lè par mì sicùr na gnòla

dù chilometriemèź a rivàr---e po'altartànt dòp a turnàr,
cla spòla lì avant'indré---am la sóŋ fata sémpr'a pié.
Quél al jéra uŋ mumént---che iŋ Paéś aŋgh'jéra gnént,
agh'jéra sól na butgarèla---còŋ tabàch e murtadèla;

a źiràva po'dù marcantìŋ---coŋ dla frùta e dla verdùra
pedalànd al furguŋzìŋ---la giurnada sémpar dùra.
Il risórs ad la cal témp---la jéra cànva e furmént,
agh'jéra tant da lauràr---e sémpar póc da ciapàr.

Dal milnóveziŋquanta---vój'ad partìr la jéra tanta,
agh'jéra bèla al trì cò---tré quàtar cà avśìŋ a Po.
Di paéśaŋ jà cumincià---a tiràr sù quàtar zìŋc cà,
jè partì da l'ustarié---e sistemà coŋ il famié;

he tanta źént jè rivà chì---é aŋch a lór jà costruì,
i s'è tacà al costruzióŋ---e po'jè rivà fìŋ al sifóŋ.
Dal santadù al santòt---è sta vandù di altar lòt,
quél lè sta uŋ mumént---che nat quàlc monumén.

Prima dil Scòl elementàr---jà fat la Pizerìa e al Baźàr,
sémpar int al controviàl---salumiér,coŋ tabàch è sal;
źó da l'arźan ad Camarina---jà fat dil vìl cum'è a Spina,
lì dal scòl jà fat uŋ càmp---che par al spòrt al sèrav tant.

Ogni an, i fa màg spòrt---l'è al calcéto coŋ dó pòrt,
al sèrav a'gl'elementàr---acsì aŋc i putìŋ i pól źugàr.
Lì da la Céśa n'àltar càmp---quél l'è incóra più impurtànt
i źóga a tut'il staśóŋ---parché i tìra sù al tandóŋ.

Col tènis i fa tornèj,--ad źugadùr i tòl i mèj,
ad alt livèl i pól źugàr---parché al càmp l'è regolàr.
Coŋ di artista ucaśionàj,--i fa di spetàcul muśicàj,
personàg tut impurtànt---tra muśicìsta e cantànt.

Cla vìla di Lombardi---par tant an l'è sta saràda,
i la vandùda uŋ po'tardi---dòp che i l'eva trascuràda,
adès l'è qualcòś'ad bèl---l'è uŋ hotèl a quatar stél
al nom l'è,Vìla Règina---al sò gemèl l'è sól a Spina.

As pol dir che Cucmarìŋ---l'è dvantà cum'è 'ŋ źardìŋ,
a séŋ a vśìŋ a la zità---e po'coŋ tanti cumdità,
l'uśdàl a'ŋ'tir ad śćiòp---e l'autobus ach a va Porót,
tut quést l'è sicùr bèl---agh manca po'tant quèl!

Jà sarà al minimàrch---aŋch se al jéra impurtànt,
dòp stantàn ad mastiér---a séŋ vanzà sénza barbiér,
al favar, coŋ al caradór---al bruzànt e al muradór,
da quand che is'n'è andà---più nisùn à fat l'atività.

A séŋ sénza maceleria,--aŋ gh'è mai sta la farmacia,
al dutór aŋ l'éŋ mai avù---purtròp al bar l'à sarà sù,
paruchiéra e tapeziér---jà lavurà zinch primavér
la cà dal pòpul dirucà---acsì aŋca lié la s'n'è andà.

Propia a vśìŋ al furnàr---sól par i źuan a gh'è al bar,
lór i vèrź a meźanòt---po'i v'a lèt a'i quatar bòt.
Póch an fa, un architét---responsàbil ad n'impreśa,
lór jà cumincià dal tét---restaurànd, Canonica e Céśa.

Dòp ad stal rinuvaménť---a gh'è sta uŋ cambiaménť,
uŋ Prèt che al s'è ritirà---un'altar che l'è subentrà,
al Reveréndo che rivà---nù a l'éŋ subit festegià
tulénd a màŋ la Céśa---la truà chi sta surpréśa.

Cum l'è gnù a Cucmarìŋ---al s'è truà dal quèl da far
i gh'à da d'la dal puntìŋ---la Paròchia ad Cucmàr,
acsì adès al nostar Prèt---ch'al s'lè tolta aŋc a pèt
tut i dì par al puntìŋ---tra Cucmàr e Cucmarìŋ.

Adès mi a rénd unór---al nostar Sgnór Retór
parché lù sénza pretéś---al servìs sti dù paéś,
Cucmarìŋ cum'è Cucmàr---int'uŋ mòd aŋch eśémplàr,
acsi mi e chi sta źént---a putéŋ dir d'èsar cuntént.

Adès è gnù al muménт---ad far i riŋgraziamént,
prima il scòl elementàr---che i m'à ciam'à spiegàr
uŋ póc ad stòria dal Paéś---ma sopratùt sénza pretéś,
a sóŋ rivà coŋ mié cuśìŋ---spiégànd pròpia a puntìŋ.

Uŋ grazie aj'iŋsegnànt---che i s'à tratà coi guànt,
uŋ grazié aŋc a i sculàr---ascultànd sénza fiatàr,
i ragazó, prima jéra téś---par la stòria dal Paéś
e po'j'à tac'à'dmandàr---dla nostra vita da sculàr.

Esénd tut dù sù i stànta---la risposta l'è sta frànca,
jè rimast aŋch maravià---dil rispòst che a ghéŋ dà,
i gà da un mùc ad valór---che a la fìŋ i s'a fat unór,
aŋch a nù tut sudisfàt---dil dmànd che,lór i s'a fat.

I abitànt dal mié Paéś---quand andava a scòla mì
jéra sól duśéntediéś---ivénz adès jè quésti chì,
con ch'al censiménт---ad zirca santazinch an fà,
è gnù dentar tanta źént,--adès jè ad più che ardupià.

Questa l'è una realtà---che la vanza iŋ èredità,
parché sta scritùra chì---quéi ach riva dòp ad mì
is rinóva la memòria---coŋ chi sta véra stòria,
l'è quéla dal mié Paiśìŋ,--che par mì l'è, sól Cucmarìŋ!

(Io sottoscritto)

Bruno Pirani, sono nato in questo Paese, dove tutt' ora risiedo, il 03 – 06 - 1937 ultimo figlio di una famiglia di contadini.

Nato in una possessione chiamata (Seragliole) in mezzo alla campagna, camminando due chilometri e mezzo per arrivare a scuola, ed il resto per ritornare.

Arrivato alla quinta elementare, ho iniziato a lavorare la terra con la famiglia fino all' età di vent' anni, poi quattro anni da trattorista per conto terzi, e poi il camionista fino alla pensione!

"Avevo cinquantasei anni"

devo dire che nella mia professione, ho avuto tanta ma tanta fortuna, e quindi anche molte soddisfazioni. Dopo di che ho sempre frequentato I centri anziani dove tutt' ora mi passo il tempo!!!

A. Marzocca